

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาทัศนคติและบทบาท ในการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติกผ่านประสบการณ์ของพ่อ ว่าทัศนคติ และบทบาทพ่อในการดูแลลูกเป็นอย่างไร มีความแตกต่างจากการดูแลของแม่หรือไม่ อย่างไร บทบาทพ่อในการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติก ส่งผลต่อตัวลูกและครอบครัวอย่างไร สามารถลดปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างไรบ้าง ซึ่งจากการศึกษาพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับครอบครัวที่มีสมาชิกที่มีอาการออทิสติกนั้นมีความแตกต่างกันตามอาการของผู้ที่มีอาการออทิสติกและพื้นฐานของครอบครัวที่แตกต่างกัน ย่อมพบปัญหาและวิธีการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติกแตกต่างกันด้วย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการทำการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงบทบาทของพ่อในการดูแลและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ประชากรที่ศึกษาในการทำการวิจัย

ประชากรที่ศึกษา คือ พ่อที่ดูแลลูกที่มีอาการออทิสติก 6 ตัวอย่าง โดยใช้พื้นที่ในการศึกษาเก็บข้อมูลในจังหวัดเชียงใหม่และพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งพื้นที่ในการศึกษาเก็บข้อมูลนี้มีลักษณะของความเป็นเมืองและท้องถิ่นผสมผสานกัน ลักษณะทางเศรษฐกิจของเชียงใหม่และพื้นที่ใกล้เคียงที่ยังคงเป็นชุมชนท้องถิ่นที่เริ่มมีความเจริญเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นตามพ่อและแม่จึงมีส่วนร่วมในการหารายได้แก่ครอบครัว ความรับผิดชอบต่อการทำนอกรับเลี้ยงของทั้งพ่อและแม่ที่ต้องการศึกษามีถึงลักษณะที่เด่นชัดเพิ่มขึ้นตามไปด้วย คือการทำงานทั้งในบ้านและนอกรับเลี้ยงของทั้งพ่อและแม่ของลูกที่มีอาการออทิสติก นอกจากนี้ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกตลอดจนสถานที่ให้บริการทางด้านสาธารณสุขที่สามารถตอบสนองความต้องการของครอบครัวและเด็กที่มีอาการออทิสติกอยู่ด้วย เช่น หอผู้ป่วยจิตเวชเด็ก โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ ศูนย์การศึกษาพิเศษเขต8 ซึ่งหน่วยงานสาธารณสุขที่ได้กล่าวถึงนี้ได้ให้บริการแก่ครอบครัวที่มีเด็กออทิสติกในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียงในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน นอกจากนั้น สภาพสังคมที่ทำการศึกษายังคงมีชุมชนที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีความใกล้ชิดกันระหว่างสมาชิกในชุมชนและสภาพครอบครัวที่พบในการศึกษา มีทั้งครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ความรู้สึกของครอบครัวอาจแตกต่างกันตามความรู้ ประสบการณ์ ตามอุปนิสัยและอาชีพของพ่อแม่ การยอมรับและการปฏิเสธ มีระดับที่แตกต่างกัน การดำรงชีวิตที่เรียบ

ง่ายไม่ซับซ้อน ทำให้ครอบครัวมีความรู้สึกทุกชีวิตอยู่ในความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตของเด็กที่มีอาการน้อยกว่าอยู่ในเมือง

วิธีการคัดเลือกประชากรที่ศึกษาและเหตุผลในการคัดเลือกประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษา คัดเลือกจากพ่อที่ดูแลลูกที่มีอาการออทิสติกซึ่งมีความแตกต่างกัน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกประชากรที่ศึกษาโดยอาศัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พื้นฐานทางการศึกษาของพ่อแม่ อาชีพของพ่อแม่ พื้นฐานและสัมพันธภาพภายในครอบครัวที่แตกต่างกัน เพื่อใช้วิเคราะห์ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีผลต่อการเลี้ยงดูลูกที่มีอาการออทิสติกอย่างไรบ้าง อาชีพของพ่อแม่เอื้อต่อการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติกมากน้อยเพียงใด พื้นฐานของครอบครัวเป็นอย่างไรและสัมพันธภาพภายในครอบครัวระหว่างพ่อ แม่ ลูก เป็นอย่างไร โดยจะทำให้มีความหลากหลายทางความคิด ทักษะคติ บทบาทของพ่อ ตลอดจนการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการดูแลลูกและสัมพันธภาพภายในครอบครัว ที่แตกต่างกันของแต่ละครอบครัวหรือความแตกต่างของพ่อแต่ละคนในการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติก ว่าเป็นอย่างไร ผลที่รับจากการที่พ่อเข้ามารับผิดชอบหน้าที่ในการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติก โดยคำนึงถึงประเด็นของจริยธรรมในการทำวิจัย ซึ่งประชากรที่ศึกษานั้นต้องเป็นผู้ที่ยินยอมและเต็มใจในการให้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด หากผู้ให้ข้อมูลไม่ยินยอมหรือไม่พร้อมให้ข้อมูลตามประเด็นหัวข้อที่ทำการศึกษาค้นคว้าผู้ทำการศึกษาก็หลีกเลี่ยงการใช้คำถามโดยใช้วิธีการหรือคำถามอื่นแทน เพื่อเป็นการเคารพสิทธิของผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้จากการศึกษาเอกสารของผู้ทำการศึกษ พบว่าข้อมูลส่วนใหญ่ที่พบ เป็นทัศนคติและประสบการณ์ผ่านมุมมองของผู้เป็นแม่ ดังนั้นเพื่อให้ได้ทัศนคติที่แตกต่างจากที่ศึกษาจากเอกสารจึงเลือกศึกษาผ่านประสบการณ์ของพ่อเป็นหลัก และยังคงศึกษาบทบาทของแม่และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวที่ดูแลเด็กที่มีอาการออทิสติกด้วย เพื่อให้ทราบถึงประเด็นและมุมมองเพิ่มเติมด้วย

วิธีการเก็บข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลในการศึกษานี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูล 2 แบบ ตามหลักการในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ

1.วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

โดยใช้การเล่าเรื่อง (Narrative) ซึ่งเป็นวิธีการที่พอบรรยายประสบการณ์ในการดูแลลูกตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งวิธีการบรรยายประสบการณ์ผ่านการเล่าเรื่อง เป็นวิธีการศึกษาอย่างหนึ่งตามแนวทางสตรีศึกษาที่เน้นศึกษาจากประสบการณ์ของบุคคล

การเตรียมการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์นั้น ผู้ศึกษามีวิธีการดังนี้

1.การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล โดยมุ่งศึกษาจากพ่อที่มีบทบาทในการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติก

2.การเตรียมการเกี่ยวกับข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับออทิสติก วิธีการในการดูแล การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากข้อมูลทางเอกสารเพื่อความเข้าใจต่ออาการออทิสติก

3.การวางแผนในการสัมภาษณ์ โดยการเตรียมตัวอย่างแนวคำถามที่ต้องการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่คุณศึกษาต้องการ โดยมีประเด็น ดังนี้

3.1ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

3.2ทัศนคติของผู้ถูกสัมภาษณ์ในการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติก

3.3บทบาทของผู้ถูกสัมภาษณ์ในการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติก

3.4ความคาดหวังในอนาคตและการช่วยเหลือในอนาคต

3.5ข้อเสนอแนะของผู้ถูกสัมภาษณ์

4.การเตรียมอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูล โดยเฉพาะเครื่องบันทึกเสียงและอุปกรณ์ในการจดบันทึก

5.การติดต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ข้อมูล โดยการติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลโดยตรงและการขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือโดยติดต่อผ่านหน่วยงานที่ช่วยเหลือเด็กที่มีอาการออทิสติก

วิธีการสัมภาษณ์

ก่อนการศึกษาเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะขออนุญาตประชากรที่ศึกษาก่อน โดยจะชี้แจงประชากรที่จะศึกษาให้เข้าใจว่า จะทำการศึกษาวิจัยเรื่องอะไร มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาอย่างไร โดยใช้แนวทางที่ได้ทำการศึกษามา คือ

1.การแนะนำตัว โดยการอธิบายแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่าผู้สัมภาษณ์เป็น นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสตรีศึกษา วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2.อธิบายประเด็นที่ต้องการจะศึกษา วัตถุประสงค์ โดยรูปแบบการสัมภาษณ์จะใช้วิธีการพูดคุยโดยการบันทึกเทป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลทุกครั้ง ผู้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลจะขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในภายหลัง โดยชี้แจงให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบว่า การสัมภาษณ์นี้เป็นความลับ จะไม่มีการเปิดเผยชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ โดยจะใช้ชื่อสมมุติแทน

3.อธิบายให้ประชากรที่จะศึกษาได้ทราบถึงเหตุผลที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับการคัดเลือก ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ในกลุ่มที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้ศึกษานั้นต้องการ และการให้ข้อมูลนั้นมีความสำคัญต่อวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย

ขั้นตอนและวิธีการสัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลจะใช้แนวคำถามที่ได้เตรียมไว้ล่วงหน้าเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์ในบางครั้งจะใช้ภาษาท้องถิ่นในการสัมภาษณ์เพื่อความสะดวกและความสบายใจตลอดจนความรู้สึกเป็นกันเองระหว่างผู้ถูกสัมภาษณ์กับผู้สัมภาษณ์ โดยก่อนการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลผู้สัมภาษณ์จะสร้างความสัมพันธ์เบื้องต้นกับผู้ถูกสัมภาษณ์โดยการพูดคุยถามไถ่เรื่องทั่วไป อาทิพิการงานหรือเล่าเรื่องราวของผู้สัมภาษณ์ให้แก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟังเพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การถาม-ตอบคำถามจะใช้ลักษณะคำถามปลายเปิดโดยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้เล่าเรื่องราว ประสบการณ์ในการดูแลและการแก้ปัญหา โดยให้ความสำคัญกับผู้ถูกสัมภาษณ์ว่าเป็นผู้ให้ข้อมูลที่มีความสำคัญต่อกระบวนการศึกษาและแนวทางในการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติกในอนาคต เพื่อความผ่อนคลายในประเด็นปัญหาที่สร้างความเครียดหรือวิตกกังวลแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์โดยเฉพาะเรื่องปัญหาของลูก ผู้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลจะพยายามใช้คำถามที่เข้าใจง่ายและถามคำถามซ้ำหรือใกล้เคียงกับคำถามที่เคยถามแล้วหากต้องการให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบายอย่างละเอียดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน พยายามลดความกดดันต่อตัวผู้ถูกสัมภาษณ์โดยการยิ้ม แสดงท่าทางเป็นมิตร เช่น ในบางกรณีที่มีการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลที่บ้านของเด็กที่มีอาการออทิสติก เด็กจะเข้ามารบกวนการสัมภาษณ์ พ่อจะพยายามห้ามปรามและกันลูกที่มีอาการออกจากบริเวณ ผู้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลจะอธิบายว่าสามารถให้ลูกที่มีอาการมาอยู่ใกล้ขีดหรือเล่นกับพ่อและผู้สัมภาษณ์ได้ เพื่อเป็นการลดความคิดด้านอคติระหว่างผู้สัมภาษณ์กับเด็กที่มีอาการออทิสติก ระยะเวลาในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ตามความสะดวกของพ่อ หรือจนกว่าจะได้ข้อมูลที่ครบถ้วนเพียงพอหากพ่อสามารถให้ข้อมูลได้ ซึ่งผู้สัมภาษณ์จะพยายามรบกวนเวลาของผู้ถูกสัมภาษณ์ให้น้อยที่สุด ซึ่งการนัดหมายการสัมภาษณ์จะใช้เวลารว่างของพ่อเป็นหลัก

วิธีการจัดการข้อมูลภายหลังการสัมภาษณ์

ภายหลังได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ว ผู้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลจะจัดประเภทของข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละรายทั้งที่ได้จากการบันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียงและจากการจดบันทึก เพื่อความสะดวกและง่ายต่อการวิเคราะห์และจัดการข้อมูล

จรรยาบรรณในการสัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์คำนึงถึงเรื่องจรรยาบรรณเป็นประเด็นสำคัญที่สุด เพราะประเด็นการมีสมาชิกในครอบครัวที่มีอาการออทิสติกในบางครอบครัวยังถือเป็นเรื่องละเอียดอ่อนต่อความรู้สึก ผู้สัมภาษณ์จะอธิบายแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้นจะเป็นความลับและไม่นำไปเปิดเผยที่ไหนนอกจากในการศึกษาที่จะใช้นามสมมุติแทน

2. วิธีการศึกษาจากข้อมูลเอกสาร

การศึกษาจากเอกสาร เช่น หนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ หนังสือเกี่ยวกับเด็ก การดูแลเด็กที่มีอาการออทิสติก บทความ บันทึกหรือเรื่องเล่าของผู้ที่มีลูกที่มีอาการออทิสติก ซึ่งส่วนใหญ่ที่พบจะเป็นเรื่องเล่าจากทัศนะของแม่ ตลอดจนข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลในอินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ ข้อมูลทางสถิติต่าง ๆ ที่ระบุจำนวนของบุคคลที่มีอาการออทิสติก โดยจะศึกษาว่าบทบาทของพ่อและแม่ในการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติกเป็นอย่างไร สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างไร หรือการที่พ่อเข้ามารับผิดชอบหน้าที่ดูแลลูกส่งผลดีต่อแม่ ลูกและครอบครัวอย่างไร

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้มีการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในกรอบแนวคิดทฤษฎีที่กำหนดไว้ในงานวิจัย คือเรื่องของบทบาทพ่อ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในแต่ละวัน มาทำการตรวจสอบความเชื่อมโยงของข้อมูลกับข้อมูลที่ได้จากเอกสาร หากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ยังมีข้อสงสัยหรือขาดข้อมูลบางส่วน ก็จะมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในครั้งต่อไป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้การจำแนกข้อมูลโดยใช้ทฤษฎีเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะเรื่องบทบาทในการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติกว่ามีรูปแบบอย่างไร เพราะเหตุใดจึงใช้รูปแบบนั้นในการดูแลลูก ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ทราบถึงประเด็นที่แตกต่างจากทฤษฎีหรือที่เคยพบเพื่อเป็นข้อสรุปในการศึกษา

การนำเสนอผลการศึกษา

การนำเสนอข้อมูลเรื่อง บทบาทพ่อในการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติก จะนำเสนอโดยการ บรรยายผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาซึ่งใช้การบรรยายโดยผ่านเรื่องเล่า ประสบการณ์ในการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติกของพ่อ ในรูปแบบกรณีศึกษา โดยแบ่งเป็น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานประชากรที่ศึกษา เป็นการอธิบายข้อมูลของพ่อที่เป็นกรณีศึกษาและการเผชิญปัญหา

ส่วนที่ 2 ทักษะของพ่อในการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติก เป็นการอธิบายทัศนคติของพ่อว่าพ่อมีความคิดเห็นอย่างไรในการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติก ตลอดจนข้อเสนอแนะที่พ่อคาดหวังหรือต้องการ

ส่วนที่ 3 บทบาทและประสบการณ์ของพ่อในการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติก เป็นการอธิบายบทบาทของพ่อว่าพ่อบมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติกอย่างไร ใช้วิธีการและทักษะในการดูแลโดยวิธีใด

ส่วนที่ 4 ผลจากการที่พ่อดูแลลูกที่มีอาการออทิสติกต่อลูก พ่อ แม่และครอบครัว เป็นการอธิบายถึงผลจากการที่พ่อบมีบทบาทในการดูแลลูกที่มีอาการออทิสติกว่าส่งผลดีต่อลูกที่มีอาการ ตัวของพ่อ แม่และครอบครัวอย่างไร

การสรุปผลการศึกษา โดยการสรุปเป็นประเด็น ดังนี้

- 1.ทัศนคติของพ่อในการดูแลลูกว่าพ่อบมีความคิดเห็นต่อการดูแลลูก การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นว่าพ่อบมีความคิดเห็นอย่างไร ตลอดจนข้อเสนอแนะของพ่อ
- 2.พ่อบมีบทบาทในการดูแลลูกอย่างไร มีส่วนช่วยเหลือลูกตลอดจนการรับผิดชอบหน้าที่อื่นในการทำงานบ้านอย่างไรบ้าง
- 3.จากการที่พ่อบเข้ามามีบทบาทในการดูแลลูก ส่งผลต่อลูก ตัวของพ่อ แม่และครอบครัวอย่างไรบ้าง

ข้อจำกัดของการศึกษา

จากการเก็บข้อมูลศึกษาค้างนี้ พบข้อจำกัดโดยแยกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

- 1.เนื่องจากทัศนคติของพ่อต่ออาการออทิสติกของลูก จากการศึกษาเอกสารพบว่าพ่อบแม่อจะรู้สึกเสียใจ ผิดหวัง อับอายที่ลูกมีอาการออทิสติก การให้ข้อมูลตลอดจนการเปิดเผย

ข้อมูลจึงเป็นเรื่องที่อาจกระทบกระเทือนต่อความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์ได้ จึงไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลบางส่วน ซึ่งอาจส่งผลต่อการเก็บข้อมูลในการศึกษารวมทั้งความถูกต้องของข้อมูลด้วย

2. ในการศึกษาเรื่องบทบาทพ่อ พ่อแต่ละคนมีความแตกต่างกันตามทัศนคติ ความสำนึกต่อบทบาท ตลอดจนความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคล บทบาทของพ่อที่ให้ข้อมูลสัมภาษณ์พบว่าพ่อมีความสำนึก รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของพ่อในการดูแลลูก ตลอดจนบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จึงเป็นข้อมูลของพ่อที่มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ทำให้ข้อมูลที่ได้จึงเป็นข้อมูลด้านเดียวคือข้อมูลของพ่อที่มีบทบาท แต่ปราศจากข้อมูลของพ่อที่ไม่มีบทบาทแต่อย่างใด ทำให้ข้อมูลที่ได้จึงยังไม่สามารถสรุปว่าเป็นบทบาทของพ่อทุกคนได้